

TOTEM

**Tidsskrift ved Religionsvidenskab,
Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet**

Nummer 45, forår 2020

© Tidsskriftet og forfatterne, 2020

Originalsprogsopgave – klassisk arabisk

Fjendskab eller Fred?

Af stud. mag.

Lise Mejling Sørensen

FJENDSKAB ELLER FRED?

- **En analyse af holdninger til kristne i Koranen**

Lise Mejling Sørensen

Originalsprogsopgave: Klassisk arabisk

Underviser: Mette Bjerregaard Mortensen

Sommereksamen 2019

Antal tegn: 23.747

Indhold

Indledning	4
Indledende bemærkninger	4
Oversættelser og kommenterende gennemgang	5
Q2:62	5
Q5:72	6
Q5:73	7
Q5:82	7
Polemisk tendens	8
Skriftens folk	9
Kristne – I et ambivalent spænd.....	10
Konklusion.....	12
Litteraturliste.....	13

Indledning

Koranen er født som et oppositionsbarn i en tid, hvor kristendommen og jødedommen allerede var etablerede traditioner, og er i høj grad et skrift, der afspejler en ny religions forsøg på at stadfæste sig selv i et hav af modstand både politisk, ideologisk og teologisk. Dette ses eksempelvis i den måde, hvorpå Koranen hyppigt implicit og eksplicit definerer sig op imod og forholder sig til andre grupperinger, hvor især polemik spiller en markant rolle, og har haft afgørende betydning for religionens proces om at blive en selvstændig religion. Jeg vil i denne opgave belyse Koranens forskellige holdninger til kristne; et emne, der strækker sig udi ambivalens og flertydighed. Jeg vil starte med at oversætte og kommentere suraerne Q2:62, Q5:72-73 og Q5:82, for herefter at dykke ned i Koranens polemiske terminologi og andethedskategorier. Dernæst vil jeg belyse kristne som en del af Skriftens Folk, for slutteligt at reflektere og diskutere Koranens holdninger til kristne som separat kategori.

Indledende bemærkninger

Oversættelsesdelen er struktureret således, at for hvert vers optræder først det arabiske tekststykke, så min danske oversættelse og slutteligt, i fodnoterne, en gennemgang af relevant grammatik og sproglige finesser. Jeg har oversat med en klar bevidsthed om, at det at oversætte altid er en fortolkning bestående af valg og fravalg. Oversættelsen forholder sig så nært til den oprindelige tekst som muligt, men jeg har omformuleret til et mere flydende og forståeligt dansk. Jeg har vurderet i den enkelte situation, om det eksempelvis ville give mening at oversætte en bestemt grammatisk form; overvejelser, som også fremgår af fodnoterne. Jeg har i min oversættelse konsulteret John Penrice's *A Dictionary and Glossary of the Koran* (2004), mens jeg grammatisk har anvendt Wolf-dietrich Fischers *A grammar of Classical Arabic* (2002), hvor alle paragrafhenvvisninger er fra. Jeg har endvidere rådført mig med Ellen Wulffs danske koranoversættelse, *Koranen* (2006), hvor alle yderligere surahenvisninger, markeret med Q, er fra. I min oversættelse benytter jeg mig af danske begreber frem for arabiske, og har eksempelvis bevidst oversat Allah med "Gud".

NB: Alle henvisninger til artikler fra *Encyclopaedia of the Qur'ān* fremstår kun med forfatternavn og ikke årstal, da de har samlet årstalsangivelse på 2001-2006.

Oversættelser og kommenterende gennemgang

Q2:62

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Sandelig, de som tror¹ og de som er jøder² og kristne³ og sabier⁴, de som tror⁵ på Gud⁶ og den yderste dag⁷ og handler ret⁸. For dem er⁹ deres belønning¹⁰ hos deres Herre, der er ingen frygt hos dem¹¹, og de vil ikke sørge¹².

¹ *'inna allaḏīna 'āmanū*: Verbalsætning. Fokativ partikel, *inna*, som styrer akkusativ (§338), efterfulgt af relativt pronomen i mas plur og slutteligt verbet *āmanū* (‘-m-n) i 3ps mas plur IV (stammeangivelse) perf.

² *wa-allaḏīna hādū*: Verbet *hādū* (h-w-d, mediæ svag) i 3ps mas plur I perf, som jeg har oversat med nomenet ”jøder” i stedet for et verbum.

³ *wal-naṣārā*: Nomenet *al-naṣārā* (n-ṣ-r) er i pluralis (plur), bestemt (best) og akkusativ (akk), dog er *naṣārā* er diptotisk (§152), hvilket vil sige, at der ikke er nunation og kun to synlige kasus – u for nom, a både for gen og akk – men da *'inna* går forud ved vi, at det er akk. Jeg har, som både Wulff og Penrice, oversat med ”kristne”, men jeg er bevidst om, at *al-naṣārā* formentlig er etymologisk beslægtet med Nazareth, således at den korrekte oversættelse kunne være ”nazaræerne”(Griffith).

⁴ *wal-ṣ-ṣābi'īna*: Nomenet *al-ṣābi'īna* (ṣ-b-') er i plur, mas og står i akk pga. *'inna*, endvidere er det et aktivt participium (akt ptc) i I, hvilket kan ses på det lange ā og det korte i. Jeg har udeladt at oversætte det aktive participium for at gøre sproget mere flydende. Om sabierne ved vi meget lidt, men de var formentlig monoteister, hvilket kan være hovedårsagen til, at de bliver accepteret i denne sura, da Guds absolutte enhed (tawhīd) er kernen i islam.

⁵ *man āmana*: Verbet *āmana* står i 3ps mas sing IV perf, og hænger sammen med det relative pronomen, *man* (§285).

⁶ *bil-lahi*: Præpositionen *bi* styrer genitiv (§292), og påvirker *allah* og de følgende ord.

⁷ *wa-l-yawmi l- 'āḥiri*: Det maskuline nomen *al-yawmi* (y-w-n) står i mas, sing og desuden i genitiv pga. den foregående præposition *bi*. ”The day” (Penrice, 166). Ydermere står det i status constructus (SC) til adjektivet *al- 'āḥiri* (‘-ḥ-r), der står i mas, sing og ligeledes i gen pga. *bi* og SC (§145a). *al- 'āḥiri*: ”The last” (Penrice, 3), jeg oversætter med ”den yderste” med kig til Wulff. Tilsammen refererer ”den yderste dag” til Dommedagen i islamisk eskatologi.

⁸ *ṣāliḥan*: Nomenet (ṣ-l-ḥ) står i akk mas ubestemt (ubest) og er et aktivt participium i I. ”To be good, righteous” (Penrice, 85).

⁹ Nominalsætning. Verbet ’er’ har jeg tilføjet.

¹⁰ *fa-lahum 'aḡruhum*: Konjunktionen *fa* udeladt. *'aḡruhum* (‘-ḡ-r) er et nomen i nom mas med possessivt pronomen for 3ps mas plur. ”A reward” (Penrice, 2).

¹¹ *wa-lā ḥawfun 'alayhim*: Nominalsætning. Konjunktionen ’wa’ udeladt. Egentlig står der: ”Og ikke en frygt på dem”. Nomenet *ḥawfun* (ḥ-w-f) i mas ubest, subjekt i sætningen: ”Fear” (Penrice, 45). *'alayhim* er en præp, ”hos” eller ”på” (§302a+b), med et suffiks for 3ps mas plur objektspronomen.

¹² *wa-lā hum yaḥzanūna*: Verbalsætning. Verbet *yaḥzanūna* står i 3ps mas plur imperfektum, formen markerer en vedvarende handling (§184).

Q5:72

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ط وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا
اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ ط إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ط وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

Sandelig, de vantro er de som siger¹³: ”Sandelig, Gud han er Messias, Marias søn¹⁴”. Og Messias sagde: ”Oh Israels sønner¹⁵! Tjen Gud, min Herre og jeres Herre”. Hvis nogen giver Gud en partner¹⁶, så vil Gud forbyde Haven for ham¹⁷ og hans opholdssted bliver ilden¹⁸. For de ondthandlerne¹⁹ er der ikke nogen hjælpere.

¹³ *la-qad kafara ladhīna qālū*: Emfatisk partikel, *la*, der skaber emfasis: ”Sandelig” (§334). Fortidspartiklen *qad* og perfektumformen *kafara* markerer fortid (§189a). Perfektumformen bruges her til at markere noget sikkert (§181b).

Verbet *kafara* er i 3ps mas perf og sing, selvom oversættelsen er i pluralis (jf. §356). Roden (k-f-r) er en af de mest centrale rødder i Koranens polemikterminologi: ”to be an unbeliever” (Penrice, 126).

¹⁴ *’inna -llāha huwa l-masīhu bnu maryama*: *-lāha* (‘-l-h, primæ svag) er i akk pga. *’inna*. Herefter nominalsætning med et personligt suffiks for 3ps mas sing. Subjektsprædikatet *l-masīhu* (m-s-h), der står i nom best: egentlig ”the annointed”, dvs. Messias (Penrice, 138). Nomenet *bnu* (b-n-y, tertiæ svag) står i nom mas, og i SC-forhold med det følgende ord. Betydning: ’son’ (Penrice, 20). Egennavnet *maryama* (m-r-y-m – bemærk: fire radikaler) står i gen fem og er diptotisk, men kasus bestemmes af SC.

¹⁵ *yā-banī ’isrā’īla*: Vokativ partikel *yā* (§157). *Banī* (b-n-y, tertiæ-svag) i mas, pluralis insanus (§87) og akk pga. *yā* og construct-forholdet til *’isrā’īla* (§157b). *’Isrā’īla* er diptotisk, men gen pga. *yā* og CS.

¹⁶ *’innahū man yušrik bi-llahi*: Verbalsætning. Ved den fokative partikel, *inna*, indledes en forsætning i en betingelsessætning, fordi *in* efterfølges af apocopatus-form (§450) – og derfor tilføjes ’hvis’ og efterfølgende et ’så’. Jeg har af den grund udeladt innas normale betydning, ”sandelig”, for et mere overskueligt dansk. Suffikset *hū* er for 3ps mas sing, og kan oversættes med ’han’, men jeg oversætter med ’nogen’. Verbet *yušrik* (š-r-k) er i 3ps mas VI apoc. ”at sidestille” eller ”give partner” og det bruges om at sidestille Gud med andre (Penrice, 77). Roden *š-r-k* er ligesom *k-f-r* en central term inden for polemikken, *š-r-k* bruges som term for polyteister (jf. Q5:73).

¹⁷ *fa-qad ḥarrama -llāhu ’alayhi -l-ġannata*: Igen markerer *qad* og perfektumverbet fortid. Verbet *ḥarrama* (h-r-m) er foruden perf i 3ps mas og II, denne stamme intensiverer verbet. *-llāhu* står i nominativ, fordi det er subjektet i sætningen, mens nomenet *ġannata* (ġ-n-n) er objekt og står i akk sing fem best, *ġannata*: ”Garden”/”Paradise” (Penrice, 29).

¹⁸ *wa-ma ’wāhu l-nāru*: Konjunktion *wa* efterfulgt af nomenet *ma ’wāhu* (‘-w-y, dobbeltsvagt) i mas sing med suffiks. *Ma*- markerer, at det er et nomen loci, dvs. det angiver et sted (§78). ”Mansion” eller ”abode” (Penrice, 13). Nomenet *l-nāru* (n-w-r, mediæ svag) udgør subjektsprædikatet i sætningen og står i fem nom best, ”Ilden”, en reference til Helvede. Jeg har tilføjet verbet ’bliver’ for at markere den advarende didaktik.

¹⁹ *wa-mā li-z-zālimīna min ’anšārin*: Nominalsætning. Det aktive participium *z-zālimīna* (z-l-m) i mas, pluralis insanus, I og gen pga. præpositionen *li* (§292): ”One who treats unjustly” (Penrice, 93). Jeg frem skriver det aktive participium, ”de ondthandlerne”, da jeg mener det stadig giver et meningsfuldt dansk. *’anšārin* (n-š-r) er i gen mas ubest og pluralis insanus. ”Aid” (Penrice, 147). Samme rod som kristne.

Q5:73

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ ۚ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ ۚ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا
يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Sandelig, de vantro er de som siger: ”Sandelig, Gud er den tredje af tre”²⁰, men der er ikke en gud, undtagen den ene²¹. Og hvis ikke de ophører med at tale således²², vil en pinefuld straf sandelig ramme de, der er vantro.²³

Q5:82

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ۗ وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً
لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى ۚ ذَلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيَسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

²⁰ *'inna -llāha tālītu talātatin*: *llāha* som subjekt i sætningen. Subjektsprædikatet, *tāliṭu* (t-l-t), i nom mas ubest og i SC til *talātatin* med samme rod, der står i gen pga. SC og desuden fem og ubest. *talātatin* står i fem, fordi ved talord fra 3-10 har talene femininumendelse når det er samme med et ord i maskulinum (§129). De to udgør til sammen ”Den tredje af tre” (Penrice, 25).

²¹ *wa-mā min 'ilāhin 'illā 'ilāhun wāhidun*: Variation af trosbekendelsen (šahada). Nomenet *'ilāhin* er i gen (pga. *min*), mas og ubest, efterfulgt af undtagelsespartiklen *'illā* (in+lā), der ikke styrer akk (§310). Subjektet *'ilāhun* i nom mas ubest sing, mens adjektivet *wāhidun* (w-h-d) er attributivt, dvs. har samme form (§113).

²² *wa-'in lam yantahū 'ammā yaqūlūna*: Verbalsætning. *In* og apoc indleder forsætning i betingelsessætning. Verbet *yantahū* (n-h-y, tertiæ y) er foruden apoc i 3ps mas plur VIII, som kan betyde ”to destrain one-self” eller ”desist” (Penrice, 151). Apoc-formen sammen med lam markerer negeret perfektum. *'Ammā* består af præp og rel pron, som jeg har valgt at oversætte med ”således” med kig til Ellens Wulffs oversættelse og Fischers oversættelse med ”as for/regarding” (§336). Verbet *yaqūlūna* (q-w-l, mediæ svag) er en 3ps mas plur imperfektumform af *qāla*.

²³ *la-yamassanna -llādīna kafarū minhū 'adābun 'alīmun*: Verbet *yamassanna* (m-s-s) er i 3ps mas energicus I; energicusformen forstærker verbet, mens *la* tilføjer yderligere emfasis, dog har jeg valgt at undlade denne dobbelte forstærkning i oversættelsen. Verbet *kafarū* er i 3ps mas plur perf. Jeg har tilføjet verbet ”er”, og udeladt *minhū*, ”blandt dem”, til fordel for et flydende dansk. Nomenet *'adābun* står i nom mas ubest og udgør subjektet i sætningen. Adjektivet *'alīmun* ('-l-m) er attributivt, ”painful” (Penrice, 8).

Sandelig vil du finde²⁴, at folket stærkest i fjendskab mod de som tror²⁵, er jøderne og de som giver Gud en partner. Og sandelig vil du finde, at de tættest i hengivenhed²⁶ med de som tror, er de som siger: ”Sandelig, vi er kristne”²⁷. Dette er fordi blandt dem er der præster og munke, og at disse ikke er hovmodige²⁸.

Polemisk tendens

Fælles for de fire oversatte vers er, at de alle forholder sig til de, der ikke er *troende* (*mu'minūn*, hvilket senere bliver til *muslimūn*) – vantro, jøder, kristne, sabier, polyteister – hvilket afspejler Koranens aktive stillingtagen til sammenstød og sameksistens. Koranen gør brug af andethedskategorier til de, som falder uden for outgroupen, og i denne proces spiller polemik en vigtig og hyppig rolle, og afslører en religion, der er præget af at være i opposition (Schöller). Polemik handler om at modargumentere, anfægte og fornægte andres (tros)forestillinger til fordel for ens egen, og har været et vigtigt retorisk våben for Muhammad og hans tilhængere i processen om at finde fodfæste som ny religion (Zebiri). Formningen af egen identitet som gruppe hænger uvægerligt sammen med at tage afstand fra andre og trække grænser for, hvem der er in-group og out-group, eksempelvis gennem polemik. Koranens polemikparlør består af et væld af elementer, eksempelvis formaning, kritik, ironisk nedgørelse, forbandelser og forsagelse. Endvidere gør den ofte brug af en advarende didaktik, som også kan ses i Q5:72-73, hvor den advarer om de pinefulde straffe, der venter den vantro i det hinsides, ligesom den lokker med belønning for de rettroende, som det ses i Q2:62 (Zebiri). Denne forestilling om

²⁴ *la-tağidanna*: Emfatisk partikel efterfulgt af verbet *tağidanna* (w-ğ-d, primæ svag) i 2ps mas sing energicus I, som sammen med *la* forstærker verbet. Jeg har udeladt den dobbelte forstærkning, men bevaret ”sandelig”.

²⁵ *'ašadda l-nāsi 'adāwatan*: Adjektivet *'ašadda* (š-d-d, mediæ geminatæ) er i akk mas sing og et elativ med superlativ betydning, fordi det efterfølges af en genitiv, ”stærkest”. Står i SC til *l-nāsi* (n-w-s) som står i genitiv og desuden mas plur. Nomenet *'adāwatan* ('-d-w) er i akk ubest fem; den ubestemte akk bruges specificerende (§384).

²⁶ *'aqrabahum mawaddatan*: Nomenet *mawaddatan* (w-d-d, mediæ geminatæ) som specificerende akkusativ i fem ubest: ”Affection” (Penrice, 158).

²⁷ *qālū 'innā naṣārā*: Nominalsætning. Nomenet *naṣārā* står i nom plur, dog diptotisk. Ikke i akk, da *in* allerede har taget *nā* i akk.

²⁸ *qissīsīna wa-ruhbānan wa-'annahum lā yastakbirūna*: *qissīsīna* (q-s-s) står i akk pga. konjunktionen *anna*, og desuden mas plur. *wa-ruhbānan* nomen ligeledes i akk, desuden mas plur ubest. Negationen, *lā*, og verbet *yastakbirūna* (k-b-r) 3ps mas plur imperfektum X. Roden k-b-r kendes også fra ”stor”, og i X betyder dette ”hovmodig” (Penrice, 123).

belønning og straf ekspliciterer Koranen som en eskatologisk religion med en forventning om en Dommens Dag (Hasson).

Koranens polemik retter sig primært mod to grupper; polyteisterne, samt jøderne og de kristne, blandt andet som Skriftens Folk (*ahl al-kitāb*). Især rødderne *š-r-k* og *k-f-r* er centrale i polemikken (Hawking) og værd at fremhæve, fordi de også optræder i Q5:72-73 og Q5:82. Synden, der ikke kan tilgives i Koranen, er *š-r-k* (Q4:48), som dækker over det at sætte nogen ved guds side (i versene: *yušrik*, *ašrakū*), hvorved man er polyteist (*mušrikūn*). Hermed manifesteres det centrale princip i Koranen, dogmet om Guds absolutte enhed (*tawhīd*) (Zebiri). Koranen benytter *š-r-k* et utal af gange, men mest berøgt er *āyat al-sayf*, Sværdverset (Q9:5), hvori der opfordres til at dræbe alle polyteisterne (*mušrikīna*), medmindre de omvender sig. Roden *k-f-r* betyder egentlig 'at vende sig bort fra Gud' eller 'være utaknemmelig' (Penrice, 126), men bruges synonymt om de vantro, hvilket også ses i Q5:72-73 i form af *kafara* og *kafarū*. Om disse konstaterer Koranen mangt en gang, at deres retmæssige plads er i Ilden, eksempelvis i Q2:39. Det er en effektiv polemisk strategi at sætte både kristne og jøder til vægs som polyteister og vantro, for dermed fremstår islām som den eneste sande, monoteistiske religion.

Skriftens folk

Inden jeg dykker ned i Koranens holdning til kristne som separat kategori, vil jeg dvæle lidt ved termen Skriftens Folk (*ahl al-kitāb*), der bliver brugt som samlet betegnelse for folket, der før fik Skriften åbenbaret, primært jøder og kristne. Det interessante ved Koranens beskrivelser af Skriftens Folk er den ambivalens, som udtrykkes herigennem. På den ene side indskriver Koranen sig i en allerede eksisterende tradition ved at påpege et fælles ståsted med Skriftens Folk, som det eksempelvis ses i Q3:3-4, hvor det beskrives, at Koranen er en bekræftelse af det, der er nedsendt tidligere – Torahen (*al-tawrāt*) og Evangeliet (*al-inğīl*). Eller som i Q10:94, der er en opfordring til at konsultere ”dem, der har læst skriften op før dig” (Sharon).

Primært polemiseres der dog stærkt imod Skriftens Folk, som især beskyldes for at have forfalsket og misforvaltet Skriften (Q2:75, Q5:15), bevidst bortkastet denne (Q2:101), og dermed ikke været værdige til at modtage det hellige budskab. Koranens primære anke er, at Skriftens Folk i dette nægter at anerkende Muhammad (Q2:101), som Gud ellers beviseligt har sendt ned til dem (Q5:19). Koranen er flere steder ikke blind for, at jøder og kristne ikke er den samme gruppe, men er inkonsekvent med om

den omtaler dem som Skriftens Folk, kristne, jøder, polyteister eller vantro, jævnfør den førnævnte ambivalens. Et sted, hvor de adskilles, men dog begge får et negativt prædikat på sig, er i Q9:30, hvor både kristne og jøderne hævder, at henholdsvis Jesus og Ezra skulle være Guds søn, hvorved de gør sig skyldige i polyteisme (Sharon). En anden væsentlig indvending omhandler Skriftens Folks patent på Abraham. Koranen ser Abraham som islams stamfader, en sand monoteist, som rejste kaba'aen, grundlagde den senere islamiske tradition, og som desuden har forbindelse til Muhammad, hvorved Muhammad legitimeres (Q2:127-129) (Firestone). I Q3:67 påpeger Koranen endvidere, at Abraham hverken var jøde, kristen eller en af polyteisterne, men i stedet "en gudssøgende, der havde overgivet sig til gud" (*ḥanīfan*), hvilket i dette vers bruges synonymt med 'muslim' (Rubin). Igen en måde for Koranen at indskrive sig i en allerede eksisterende tradition og legitimere sig selv, samtidig med at den polemiserer mod "de andre".

Kristne – I et ambivalent spænd

Den dobbelthed, som Koranen udtrykker om de kristne under termen Skriftens Folk, afspejles også i de situationer, hvor kristne nævnes separat, primært som *al-naṣārā* og en enkelt gang som *ahl al-inḡīl*, Evangeliets Folk (Q5:47). Selvom de kristne kritiseres som en del af Skriftens Folk, behandles de separat mere ambivalent end jøderne, fordi Koranen skifter mellem lovprisning, indifferens og foragt, hvorimod jøder primært foragtes. Disse tendenser udtrykkes også i de oversatte tekster, som jeg nu vil dykke ned i.

Det interessante ved Q2:62 er, at der blot er tre kriterier, der skal opfyldes for at blive belønnet: tro på Gud og Dommedagen samt handle fromt, hvilket både kristne, jøder og sabier efterlever. Dette vers udtrykker et tværreligiøst fællesskab på baggrund af få kriterier, som dog modsiges i Q5:72-73, der viser en afstandstagen til kristne og jøder, netop fordi de ikke imødegår specifikke krav. I Q5:72 anfægtes kristendommens dogme om Jesus som Guds søn, hvorved kristne gør sig skyldige i *širk*; de er vantro og ondthandlerende, og straffen er herefter: da de skal brænde i Helvede. Det er endvidere usædvanligt, at der fremhæves et matrilineært ophav til Jesus, og med tanke på den patriarkalske kontekst, må dette kunne regnes for en anelse nedsættende. Generelt gør Koranen et nummer ud af at manifestere Jesus som menneske, eksempelvis i Q3:59, hvor Jesus sammenlignes med Adam, skabt af jord og derfor forgængelig. Jesus anerkendes blot som Guds udsending, akkurat som Muhammad efter ham. Polyteismeanklagen fra vers 72 går igen i Q5:73, hvor de vantro er de, der påstår, at "Gud er den tredje af tre", hvilket

er en reference til det kristne dogme om Treenigheden, som er *širk*, fordi det anfægter Guds enhed. Dette ekspliciteres gennem variationen af den islamiske trosbekendelse (*šahada*): ”der er ikke en Gud, undtagen den ene”.

I Q5:72-73 kan man ikke skelne kristne fraantro og polyteister, men det kan man i Q5:82, opgavens sidste oversættelse. Her fremgår det, at kristne er de mest hengivne over for de som tror, hvorved de positivt fremhæves over polyteister og jøder. Dette skyldes de kristnes ydmyge præster og munke, hvilket er påfaldende, da Koranen andre steder modsiger denne holdning til munkene. Eksempelvis i Q9:31, hvor munkene associeres med polyteisme, fordi man har sidestillet dem med Gud, eller i Q57:27, hvor de beskyldes for at handle imod Guds velbehag. Endvidere modsiges venskabsbåndet til de kristne i andre vers, eksempelvis i Q5:51, hvor ingen bør tage jøder og kristne til venner. Koranen anlægger dermed en ambivalent tone til de kristne, hvor dens primære problem med dem er dogmerne om Treenigheden og Jesus som Guds søn (Griffith), men hvor de kristne samtidig også anprises som særligt hengivne grundet deres lærdes sindelag.

Q5:82 markerer ligeledes en anden diskurs i Koranen: at jøder generelt får en hårdere medfart end de kristne (Zebiri). Jøderne (*banī 'isrā'īla; al yahūda*) sidestilles i verset med polyteisterne som de allerstærkeste fjender af de troende, hvilket ikke er et enkelttilfælde, fordi Koranen generelt polemiserer hårdere mod dem end de kristne, formentlig fordi jøderne har udgjort en større trussel. Fælles for jøder og kristne er dog, at de udsættes for mere specificeret polemik, primært i de medinensiske suraer, end polyteisterne gør i de mekkanske (Zebiri), hvilket kan indikere, at islam på dette tidspunkt er blevet større og slås mere aktivt mod jøderne og de kristne om det samme territorium, både geografisk og teologisk (Schölller). Dog skal det understreges, at det kan være dybt problematisk at bruge udviklingshistorien som belæg, da der er enorm tvivl om Koranens præcise tilblivelseshistorie (Donner 2006: 30-35). I de oversatte vers, der alle er medinensiske, kan man fornemme den mere specificerede grænsedragning mod jøderne og de kristne, men samtidig udtrykkes det ambivalente forhold til de kristne også, fordi de på andre punkter anprises. Undtagelsen er dog Q2:62, hvor samme specifikke grænsedragning ikke kan ses, hvilket kan understrege, at opdelingen af suraer i Medina/Mekka ikke er fyldestgørende som forklaring. På samme vis kan der være problemer forbundet med Koranens kronologi, hvilket også ses mellem Q5:72-73 og Q5:82, hvor det er påfaldende, hvordan holdningerne til de kristne divergerer med så kort tid

imellem. Dette kunne indikere, at versene ikke er nedskrevet samtidigt og heller ikke kronologisk. Her er vi tilbage ved tvivlen om Koranens præcise tilblivelseskontekst, foruden det faktum, at der ikke er nogen tilsyneladende kronologi i Koranen udover længdeprincippet (Böwering). Det er nærliggende at tænke, at der må være en tidsmæssig afstand mellem de to vers, som ikke korresponderer med den placering de er endt med at få, og at der i mellemtiden er sket et skred i forholdet med de kristne. Uagtet årsagerne, er det en tydelig tendens i Koranen, at den har et ambivalent forhold til de kristne.

Konklusion

Jeg har i denne opgave kredset om og diskuteret Koranens forskellige holdninger til kristne. Først ved at belyse Koranens polemiske tendens og terminologi med særligt fokus på *š-r-k* og *k-f-r*, to termer der også gøres brug af i de oversatte tekster. Dernæst ved at fokusere på Skriftens Folk, en tradition, som Koranen både indskriver sig i og tager afstand fra. Herunder bliver kristne anklaget for eksempelvis at have forfalsket og misforvaltet Skriften, tage fejlagtigt patent på Abraham, og gå imod Gud ved at fornægte Muhammad som Guds udsending på lige fod med de andre. Slutteligt fokuserede jeg på kristne som separat gruppe med udgangspunkt i de oversatte tekster, hvori en ambivalens tydeligt trådte frem. I teksterne ses et skifte fra en fredsommelig tone mod flere religioner (Q2:62), til en markant polemisering mod både kristne og jøder (Q5:72-73), kun jøder (Q5:82), og til en lovprisning af de kristne (Q5:82). Forklaringen kan måske findes i udviklingshistorien, som dog kan anfægtes grundet tvivl om Koranens konkrete tilblivelseshistorie. Teksterne går fra flydende grænser for hvem, der er accepteret, til mere specifik grænsedragning, hvori Koranen mod de kristne kritiserer Treenigheden og Jesus' status som Guds søn, men omvendt også fremhæver kristne som prisværdige og hengivne. Disse fire vers står som en fin opsummering af Koranens komplekse og ambivalente tone over for de kristne, som yderligere blev understøttet af et væld af Koranvers, der viste samme tendens. De kristne i Koranen må således affinde sig med at være i spænd mellem accept, hengivenhed og foragt.

Litteraturliste

Böwering, Gerhard

2001-6 "Chronology of the Qu'rān", i J.D. McAuliffe ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden

Donner, Fred M.

2006 "The historical context" i *Cambridge Companion to the Qur'an*, pp. 23- 39

Firestone, Reuven

2001-6 "Abraham", i J.D. McAuliffe ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden

Fischer, Wolfdietrich

2002 *A grammar of classical arabic*, Yale University Press, New Haven & London

Griffith, Sidney H.

2001-6 "Christians and Christianity", i J.D. McAuliffe ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden

Hasson, Isaac

2001-6 "Last judgment", i J.D. McAuliffe ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden

Hawting:

2001-6 "Idolatry and idolaters", i J.D. McAuliffe ed., *Encyclopaedia of the Qur'ān*, Brill, Leiden

Koranen

2006 *Koranen*, oversat af Ellen Wulff, Forlaget Vandkunsten, København

Penrice, John

2004 *A Dictionary and Glossary of the Koran*, Dover Publications, Inc., Mineola, New York

Rubin, Uri

2001-6 ”ḥanīf”, i J.D. McAuliffe ed., *Encyclopaedia of the Qur’ān*, Brill, Leiden

Schöller, Marco

2001-6 ”Opposition to Muhammad”, i J.D. McAuliffe ed., *Encyclopaedia of the Qur’ān*, Brill, Leiden

Sharon, M.

2001-6 ”People of the Book”, i J.D. McAuliffe ed., *Encyclopaedia of the Qur’ān*, Brill, Leiden

Zebiri, Kate

2001-6 ”Polemic and Polemical Language”, i J.D. McAuliffe ed., *Encyclopaedia of the Qur’ān*, Brill, Leiden